

Aleg. 156.

Sprawozdanie

Komisji gminnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie stosunków służbowych pisarzy gminnych w gminach wiejskich.

Wysoki Sejmie!

Należy uznać zasługę Wydziału krajowego, że podjął myśl poruszoną na ankiecie do reformy gminnej i wystąpił z gotowym projektem ustawy, porządkującej stosunki służbowe pisarzy gminnych w gminach wiejskich. Wiadomą jest rzeczą, że u nas administracja lokalna po wsiach spoczywa przeważnie w rękach pisarzy gminnych. Z małym bardzo wyjątkiem nie mają ani naczelnicy gmin, ani członkowie Zwierzchności gminnych odpowiedniego wykształcenia, nie znają ustaw i przepisów, nie mają o manipulacji urzędowej żadnego wyobrażenia, i jak to sprawozdanie Wydziału krajowego podnosi, jest pomiędzy nimi 85·91% analfabetów. Nie dziw więc, że wśród takich stosunków, pisarze gminni, jako względnie wykształceni, uzyskali wielką przewagę, a że pod względem charakteru, wielu z nich nie jest wolnych od zarzutu, więc administracja w gminach naszych wiejskich prawidłową być nie może.

Jest więc naszym obowiązkiem zdążyć do poprawy tych stosunków, albowiem jeżeli podniesiemy poziom wykształcenia i moralności u pisarzy gminnych, jako najważniejszych w ustroju naszym autonomicznym funkcyjaryuszów, to już przez to samo przyczynimy się do uchylecia wielkiej części tych nieprawidłowości, na które słusznie utyskujemy.

Ustawa krajowa z dnia 6. Grudnia 1883. Nr. 76. Dz. u. kr. zrobiła jeden krok naprzód ku lepszemu, dając Wydziałom powiatowym i c. k. Starostom władzę represyjną, niezbędną do uchylecia najgorszych nieporządków i nadużyć. Jednak sama represya nie wystarcza i należy o tem pomyśleć, aby zarządzeniami dodatnimi przysporzyć pisarzy gminnych uzdolnionych i uczeiwych.

Komisya gminna uznaje, że środki przez Wydział krajowy proponowane, są w ogóle odpowiednie, ale była tego zdania, że się należy więcej liczyć z danymi stosunkami, a mianowicie z niskim stopniem oświaty Rad gminnych i Zwierzchności gminnych, oraz, że należy mieć na uwadze, iż u nas liczba ludzi, mających odpowiednie wykształcenie i gotowych poprzestać na skromnem stanowisku pisarza, jest bardzo mała.

Sądziła tedy komisya, że te stosunki nie dadzą się przełamać i że środki, któreby miały od razu wszystko na lepsze przemienić, byłyby niewłaściwymi i sprowadziłyby niepotrzebne a do celu nie prowadzące wstrząśnienia.

Dalej uważała komisya, że przy wprowadzeniu w życie zamierzonej reformy, nie powinniśmy ścieśniać autonomii gmin, bo lud nasz wiejski mimo niskiego stopnia oświaty, poznał znaczenie swobody gminnej i każde ograniczenie praw, które za swoje i nabyte uważa, wywołuje w nim niezadowolenie i opór.

Ztąd poszło, że komisya przyjęła dwuletni okres czasu dla terażniejszych pisarzy, do uzyskania przepisanej kwalifikacyi i że dopuściła dyspensy od egzaminów w wypadkach uwzględnienia godnych. Dalej nie mogła się zgodzić na oznaczenie ustawodawcze minimalnego wyznaczenia pisarza czy to w kwocie proponowanej 300 zł. czy jakiegokolwiek innej, ani też na zaprowadzenie przymusowe okręgów pisarskich.

Nie można wprawdzie odmówić logiczności rozumowaniu Wydziału krajowego, że jeżeli gminy będą lepiej płaciły, to będą miały lepszych pisarzy, a że po większej części są ubogie i na odpowiednią zapłatę ich nie stać, więc trzeba je przymusowo łączyć. Ale wielkie jest pytanie, czy ta abstrakcyjna logiczność, nie rachująca się z danymi stosunkami, w obec wstępu naszej ludności wiejskiej do wszelkiego przymusu w jej wewnętrznych sprawach gminnych, jest właściwą, do bezwzględного przeprowadzenia w drodze ustawodawczej przydatną i czy ten sam cel, bez przymusu, nie da się osiągnąć naturalnym rozwojem stosunków.

Skłonności między gminami do łączenia się nie ma, owszem spostrzegamy powszechnie tendencje do rozdziału i nieraz małe nawet przysiółki, dla zatargów, czy to majątkowych, czy osobistych, chcą tworzyć samoistne gminy. Tak dalece czuje każda gmina swoją odrębność i pragnie ją utrzymać. Gdyby więc ustawa wypowiedziała, że każdy pisarz musi mieć rocznie najmniej 300 zł., to każda gmina odniesie to do siebie samej, a odrzuci myśl połączenia się z drugą, bo łączenie wydaje się jej w skutkach niebezpiecznym.

Ale ta sama gmina, która gotowa jest opierać się przymusowemu połączeniu, nie w tem złego i dla siebie szkodliwego nie widzi, jeżeli ugodzi pisarza sąsiedniej gminy, aby także dla niej czynności pisarskie załatwiał.

Nadto i dlatego jeszcze ustanowienia minimalnej płacy pisarza na 300 zł. komisya doradzać nie może, że warunki egzystencji w rozmaitych okolicach kraju są bardzo różne i że nie wszędzie czynność pisarza jest jednakową. W jednych gminach może ta czynność być bardzo znaczną i cały czas pisarza zajmować, w drugich zaś może ta czynność być bardzo małą i pisarzowi zostanie wiele wolnego czasu do zajmowania się innymi sprawami i do zarabkowania, które niekoniecznie musi być pisarstwem pokątnem.

A. Wielce pouczającą w tym względzie jest załączona tablica A., zestawiona na podstawie sprawozdań Wydziałów powiatowych i przedstawiająca dzisiejszy stan rzeczy. Z tej tablicy widzimy, że już dzisiaj niemal we wszystkich powiatach kraju istnieją dobrowolne połączenia gmin dla utrzymywania wspólnego pisarza czyli innymi słowy: że jeden pisarz załatwia czynności pisarskie w kilku gminach. Bowiem w 3968 gminach sprawuje urząd pisarski tylko 1248 osób. Wypada zatem w przecięciu więcej niż 3 gmin na jednego pisarza. Widzimy nawet połączenia idące dalej, niżby sobie życzyć należało, bo są liczne wypadki, że jeden pisarz załatwia czynności pisarskie w kilkunastu gminach. Ale co więcej widzimy, że wielka liczba pisarzy umiała wyjednać sobie płace wynoszące po kilkaset do tysiąca zł. Zatem jest już w naszych gminach początek zrobiony, albowiem mamy już pisarzy pobierających płacę większą i mamy połączenia uboższych gmin dla utrzymywania wspólnych pisarzy.

Komisya gminna rozumie więc, że skoro będzie zaprowadzony przymus co do kwalifikacyi pisarza, to ten przymus sam dla siebie wystarczy, bo będzie w interesie kandydatów na urzędy pisarskie, wyjednać sobie jak największe płace, a znowu dla gmin uboższych wytworzy się konieczność powierzenia czynności pisarskich pisarzowi kwalifikowanemu gminy sąsiedniej. Zbiegną się więc oba interesa i ten sam cel, do którego zdążamy, da się prawdopodobnie osiągnąć, bez przymusu w skutek normalnego rozwoju stosunków. Jeżeli więc komisya gminna dla

tych przyczyn nie zaleca ani ustawodawczego oznaczenia minimalnej płacy pisarza ani przymusowego łączenia gmin, to przez to samo odpadają projektowane przez Wydział krajowy okręgi pisarskie, przeciw którym musiałaby się komisya gminna, jeszcze i dla tego oświadczyć, że takie okręgi mogłyby wywołać fałszywe rozumienie, jakoby się rozchodziło o jakiś podział terytoryalny.

Przystępując do szczegółowych postanowień, zaznacza komisya gminna, że wychodząc z §. 31. u. g. zamieściła w art. I. zgodnie z projektem Wydziału krajowego postanowienie, że każda Rada gminna winna dodać swojej Zwierzchności pisarza gminnego, z dodatkiem jednak, że ten pisarz ma być uzdolniony, albowiem w tym wyrazie oznaczonym jest cel, do którego projektowana ustawa zdąża.

W ustępie drugim art. I. zamieściła komisya gminna, zgodnie z projektem Wydziału krajowego wyjątkowe uwolnienie gmin od obowiązku utrzymywania osobnego pisarza, ale ten wyjątek inaczej opisała, niż Wydział krajowy. Już dzisiaj w wielu gminach załatwiają czynności pisarskie członkowie zwierzchności gminnej, i to jak komisya z wielu poważnych ust słyszała porządnie i z zadowoleniem przełożonych władz. Te wypadki mogą być w przyszłości jeszcze liczniejsze, bo będzie przybywało ludzi, którzy szkoły pokończyli. Jeżeli więc Rady gminne załatwiać będą przez swoje Zwierzchności czynności pisarskie należycie, to byłoby rzeczą niesłuszną narzucać im z ciężarem połączony obowiązek utrzymywania osobnego pisarza.

Wszakże nacisk na to położyc trzeba, że członek Zwierzchności gminnej, który się podejmie załatwiać czynności pisarskie, nie stanie się przez to urzędnikiem gminy i nie wejdzie z nią w stosunek służbowy. Gdyby się więc okazało, że jest niezdolnym do załatwiania tych czynności, to jeżeli się nie dopuści żadnego §. 102 u. g. przewidzianego przekroczenia, nie może być przeciw niemu ani dochodzenie wdrożone, ani też nie może on dlatego urzędu swego utracić. W takim wypadku zastosuje Wydział powiatowy zasadę postanowioną w pierwszym ustępie art. I. i cofnie przyznane wyjątkowe uwolnienie.

W art. II. zamieszczone jest postanowienie, kogo w myśl projektowanej ustawy za uzdolnionego pisarza uważać należy. Zatem dowód uzdolnienia stanowić ma świadectwo przez komisję egzaminacyjną wystawione, a z tem świadectwem położone jest na równi uwolnienie od egzaminu, przyznane przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Do art. III. IV. i V. Zgodziła się komisya z Wydziałem krajowym na to: że należy ustanowić komisye egzaminacyjne, któreby przekonawszy się o uzdolnieniu kandydata, wydawały wymagane w art. II. świadectwa. Dzisiejszym pisarzom gminnym, kandydatom na urzędy pisarskie, trzeba ułatwić nabycie tego za warunek postawionego formalnego uzdolnienia, bo niepodobna od nich wymagać ani ukończonych studyów ani też wyższych egzaminów. Potrzebie więc, aby się o rzeczywistem uzdolnieniu kandydata na pisarza gminnego przekonać, mogą zadość uczynić jedynie specjalne komisye egzaminacyjne *ad hoc* ustanowione a egzamin odbyć się mający, powinien się ograniczyć na to, co pisarzowi na jego urządzie wiedzieć należy.

Nie zapuściła się jednak komisya w wyszczególnienie wszystkich przedmiotów, które egzamin ma obejmować, uważając że szczegóły mają właściwe miejsce w instrukcyi i że w ustawie należy się ograniczyć na wypowiedzeniu ogólnej zasady, że kandydat na pisarza gminnego musi złożyć dowody znajomości ustaw i przepisów odnoszących się do całego zakresu działania Zwierzchności gminnych, tak własnego jak poruczonego oraz znajomości manipulacyi urzędowej.

Była komisya także i tego zdania, że oznaczenie składu komisyj egzaminacyjnych, jako też wszystkie szczegóły do ich urzędowania się odnoszące powinny być zestawione instrukcyi. Początkowo musi być większa liczba takich komisyj, bo nawał zgłaszających się do egzaminu będzie bardzo wielki, a w stosunku do ilości komisyj musi zostawać także ilość członków. Kto wie nawet czy większa liczba członków niż jest konieczną, nie utrudniałaby urzędowania, bo ciało liczniejsze zawsze się trudniej zbiera niż mniej liczne. Zresztą przy zmienionych stosunkach może być instrukcyja zmienioną, podczas kiedy zmiana ustawy jest zawsze trudną.

Wydział krajowy ograniczył się w projekcie swoim na wykluczenie osób z powodu czynów karygodnych w art. VI. swojego projektu wymienionych, i pod względem nieskazitelnosci charakteru żadnego dalszego wymagania nie postawił. To się komisyi gminnej wydało za mało. Właśnie pod względem nieskazitelnosci charakteru, mamy obecnym pisarzom gminnym bardzo wiele do zarzucenia, jak tego dowodzą liczne procesy karne i akta Wydziału krajowego. W wielu wypadkach, byli pisarze gminni przyczyną nadużyć popełnionych przez naczelników gmin i z pewnością twierdzić można, że tam, gdzie pisarz gminny jest człowiekiem uczciwym, ani naczelnik gminy, ani żaden członek Zwierzchności, niedopusci się łatwo nadużycia. Dla tego sądziła komisya, iż nienaganne życie kandydata na pisarza gminnego musi być warunkiem przypuszczenia go do egzaminu; wymaganie to jest całkiem usprawiedliwione, a jak wszyscy będą widzieli, że trzeba być porządnym i uczciwym człowiekiem, ażeby zostać pisarzem gminnym, to będą się mieli na ostrożności a kraj mniej będzie narażony na zgubne skutki tak częstej dzisiaj przewrotności.

Do art. VI. W wielu miejscowościach pełnią obowiązki pisarzy gminnych, ludzie dobrej woli i ludzie wykształcenia. W niejednym miejscu zajmuje się pisarstwem gminnym albo przełożony obszaru dworskiego, albo pensyonowany urzędnik. Tacy ludzie, mimo swego uzdolnienia, nie poddadzą się egzaminowi i gdyby złożenie egzaminu było bezwzględny, wyjątku nie dopuszczającym warunkiem, toby wszyscy pisarstwo gminne opuścili, a gminy straciłyby najlepszych i najgodniejszych funkcyonaryuszów. Dopuszczenie więc uwolnień w art. VI. przewidzianych jest całkiem usprawiedliwione.

Do art. VII. Artykuł ten odpowiada artykułowi VI. projektu Wydziału krajowego, ale z rozszerzeniem do wszystkich czynów karygodnych, wykluczających od obieralności do Rady gminnej. Pisarz gminny jest zawsze funkcyonaryuszem publicznym w gminie i nie można ani na takie stanowisko dopuścić ani na niem pozostawić człowieka, który popełnił czyny tego rodzaju, jakie wedle ustawy karnej i ordynacyi wyborczej gminnej, wykluczają od obieralności do Rady gminnej.

Do art. VIII. Artykuł ten zamieszczony został dla uchylenia wątpliwości, jak należy postąpić z pisarzem, który mając kwalifikacyą przepisaną, stał się nieudolnym.

Do art. IX. Artykuł ten usprawiedliwiony jest potrzebą zaprowadzania kontroli nad tem, czy przepisy ustawy są należycie przestrzegane.

Artykuł ten nakazuje także podać do wiadomości Wydziału powiatowego, przyznane pisarzowi wynagrodzenie, a to dla tego, aby mieć podstawę do skontrolowania odnośnej rubryki budżetu i przeszkodzić nieuprawnionym poborom.

Do art. X. Już dzisiaj wedle tablicy A potrafili zdolniejsi pisarze do tego doprowadzić, że załatwiają czynności pisarskie w kilkunastu gminach, przez co może się wkraść nieporządek lub niedbałość. Ażeby więc nadmiernej kumulacyi gmin zapobiedz, zamieściła komisya gminna ten artykuł.

Do art. XI. Wydział krajowy proponował w art. X., aby ustawa weszła w życie w sześć miesięcy po jej ogłoszeniu.

Komisya godzi się z takim zawieszeniem mocy obowiązującej ustawy, bo trzeba zawsze dłuższego czasu na ułożenie instrukcyi i zorganizowanie komisyj egzaminacyjnych.

Jednak dzisiejszym pisarzom gminnym trzeba koniecznie zostawić dłuższy czas do przygotowania się do egzaminu a zważyć trzeba, że nie ma żadnych podręczników, któreby kandydatom na pisarzy nabycie potrzebnych wiadomości ułatwiały, podręczniki bowiem, które mamy, nie odpowiadają właściwej potrzebie, jako założone na większy rozmiar i do większych wymagań zastosowane. Są to raczej zbiory ustaw i rozporządzeń a nam pożądanym byłby zwięzły i łatwo zrozumiały wykład tychże ustaw i przepisów z zastosowaniem do właściwej potrzeby pisarza gminnego. O taki podręcznik należy się dopiero postarać i w tym względzie komisya

wnosi osobną rezolucję. Uważała więc komisya, że należy zamieścić w ustawie postanowienie przejściowe, które też w niniejszym artykule jest zawarte.

Odnosnie do przedmiotu projektowanej ustawy wpłynęły do Wysokiego Sejmu dwie petycje jedna do L. s. 723 dwunastu gmin powiatu Łańcuckiego a druga do L. s. 857 gminy Wiszniewczyka. Obie protestują przeciw ustanowieniu płacy pisarza gminnego na 300 złr. a pierwsza jeszcze przeciw łączeniu gmin dla utrzymywania wspólnego pisarza. Pierwsza jest zaś pod tym względem ciekawa, iż zarzuca urzędnikom Wydziału powiatowego, że pisarzy gminnych z ustawami nieobznajamiają i jak ma być manipulacya urzędowa prowadzona, praktycznie nie wskazują i że stawia żądanie, aby sekretarze Wydziałów powiatowych posiadali stopień doktora praw.

Na tem kończy komisya gminna swoje sprawozdanie i zaleca projektowaną ustawę do przyjęcia. Ustawa ta nie stanowi wprawdzie radykalnej na szeroką skalę założonej reformy, ale jest niezawodnie stanowczym polepszeniem dzisiejszego stanu rzeczy i w wykonaniu niepowinna wywołać trudności. Po nabytem doświadczeniu, gdy się okaże potrzeba coś zmienić lub pójść dalej, będzie mógł Wysoki Sejm uczynić to z zupełnym spokojem wiedząc, iż nie puszcza się na drogę experimentów.

Komisya gminna wnosi zatem Wysoki Sejm raczy:

1. uchwalić załączający się projekt ustawy B.,

2. uchwalić rezolucję następującą:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby postarał się o bezzwłoczne wydanie podręcznika dla pisarzy gminnych.

3. uznać petycje do L. 723 i 857 wniesione, za załatwione.

Lwów dnia 16 Stycznia 1889.

Przewodniczący:

Alfons Czaykowski w. r.

Sprawozdawca:

Rybicki w. r.

B.

Wykaz

powiatów, ilości gmin w każdym powiecie, liczby pisarzy gminnych, którzy pełnią obowiązki pisarza w kilku gminach, tudzież ilość takich gmin.

Liczba parząd.	Powiat	Ilość gmin w powiecie	Liczba pisarzy i gmin, którzy mają więcej nad 1 gminę		U w a g a
			Pisarzy	Gmin	
1	Chrzanów	84	11	30	
2	Kraków	107	20	92	
3	Dąbrowa	105	28	82	
4	Mielec	96	20	77	
5	Kolbuszowa	62	10	43	Na 14 gmin płaca pisarza 446 zł.
6	Tarnobrzeg	69	17	52	
7	Nisko	60	16	38	
8	Biała	69	14	40	Na 9 gmin płaca pisarza 490 zł.
9	Wadowice	103	22	55	
10	Myślenice	64	13	31	
11	Wieliczka	152	29	109	
12	Bochnia	136	24	78	
13	Brzesko	112	23	73	
14	Tarnów	85	24	56	
15	Pilzno	61	14	49	
16	Ropczyce	80	17	63	
17	Jasło	145	36	120	
18	Rzeszów	116	29	69	
19	Łańcut	108	18	43	
20	Żywiec	71	10	28	
21	Limanowa	90	24	72	
22	Nowy Targ	75	9	26	
23	Nowy Sącz	162	36	119	
24	Grybów	72	14	52	
25	Gorlice	88	16	51	
26	Krosno	81	16	40	
27	Liśko	154	32	124	Na 11 gmin płaca pisarza 295 zł.
					" 9 " " " 316 "
					" 8 " " " 358 "
28	Turka	73	11	29	
29	Stryj	102	21	53	
30	Dolina	86	19	55	" 4 " " " 306 "
					" 5 " " " 350 "
31	Nadwórna	38	6	20	" 5 " " " 365 "
					" 5 " " " 310 "
32	Bohorodczany	37	6	16	
33	Kołomyja	74	17	44	
34	Kosów	45	11	40	Na 5 gmin płaca pisarza 650 zł.
					" 4 " " " 884 "
					" 7 " " " 685 "
35	Sanok	121	21	91	" 22 " " " 495 "
36	Brzozów	54	11	34	" 7 " " " 300 "
37	Dobromil	99	17	75	
38	Przemysł	121	30	97	

Liczba porząd.	Powiat	Liczba gmin w powiecie	Liczba pisarzy i gmin, którzy mają więcej nad 1 gminę		U w a g a
			Pisarzy	Gmin	
39	Jarosław	87	16	49	Na 3 gmin płaça pisarza 301 zł.
40	Mościska	77	18	60	" 8 " " " " 280 "
41	Staremiasto	50	7	19	
42	Sambor	80	19	45	
43	Gródek	65	14	39	" 5 " " " " 320 "
44	Rudki	73	20	54	
45	Drohobycz	81	17	43	" 5 " " " " 363 "
46	Żydaczów	69	15	41	
47	Stanisławów	73	18	46	" 3 " " " " 580 "
48	Kałuż	66	13	37	" 8 " " " " 300 "
49	Tłumacz	60	9	49	" 10 " " " " 575 "
50	Cieszanów	68	13	46	" 6 " " " " 310 "
51	Jaworów	69	12	48	" 8 " " " " 496 "
52	Rawa	69	11	39	" 5 " " " " 429 "
53	Żółkiew	73	15	44	" 7 " " " " 353 "
54	Lwów	-	-	-	" 6 " " " " 375 "
55	Bóbrka	90	18	60	Wykaz zwrócony do przerobienia.
56	Rohatyn	99	18	81	Na 5 gmin płaça pisarza 295 zł.
57	Przemyślany	69	11	29	Na 22 gmin pobiera płać pisarz 1.016 zł.
58	Brzeżany	73	17	68	" 9 " " " " " 1.160 "
59	Podhajce	65	17	49	" 4 " " " " " 350 "
60	Złoczów	138	28	108	" 14 " " " " " 986 "
61	Brody	102	20	73	" 8 " " " " " 490 "
62	Sokal	94	15	80	" 7 " " " " " 328 "
63	Kamionka strumiłowa	84	16	36	" 8 " " " " " 457 "
64	Tarnopol	82	21	66	" 8 " " " " " 360 "
65	Zbaraż	58	12	43	" 7 " " " " " 474 "
66	Skalat	59	15	55	" 3 " " " " " 300 "
67	Trembowła	43	8	26	" 6 " " " " " 358 "
68	Husiatyn	51	13	33	" 10 " " " " " 446 "
69	Czortków	45	12	28	" 4 " " " " " 335 "
70	Borszczów	73	20	59	" 4 " " " " " 350 "
71	Zaleszyki	54	17	40	" 4 " " " " " 408 "
72	Buczacz	85	16	60	" 5 " " " " " 343 "
73	Horodenka	45	15	34	" 2 " " " " " 390 "
74	Śniatyn	39	10	25	" 6 " " " " " 515 "
					" 2 " " " " " 337 "
					" 14 " " " " " 390 "
					" 3 " " " " " 440 "

Ustawa

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem o pisarzach gminnych w gminach wiejskich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem, ustanawiam co następuje:

Art. I.

Do załatwiania czynności pisarskich, wypływających z własnego i poruczonego zakresu działania, obowiązana jest Rada gminna, dodać Zwierzchności gminnej uzdolnionego pisarza gminnego.

Jeśli który z członków Zwierzchności gminnej, czynności pisarskie sam załatwiać się zobowiąże, może Wydział powiatowy uwolnić gminę od obowiązku utrzymywania osobnego pisarza, na tak długo, dopóki ten członek Zwierzchności gminnej te obowiązki pełnić będzie. Uwolnienie to, może Wydział powiatowy każdego czasu cofnąć.

Art. II.

Uzdolnionym na pisarza gminnego w myśl niniejszej ustawy jest ten, który pozyskał świadectwo uzdolnienia, wydane przez Komisję egzaminacyjną, do egzaminowania kandydatów na pisarzy gminnych ustanowioną, albo uwolnienie od egzaminu w myśl art. VI.

Art. III.

Dla uzyskania świadectwa uzdolnienia winien kandydat na pisarza gminnego złożyć na egzaminie przed Komisją egzaminacyjną dowody znajomości ustaw i przepisów, odnoszących się do całego zakresu działania Zwierzchności gminnych tak własnego jak poruczonego oraz znajomości manipulacyi urzędowej i kasowej.

Art. IV.

Komisya przypuści do egzaminu tylko tego kandydata, który złoży świadectwo nienagannego życia, wydane przez Zwierzchność gminną jego zamieszkania, a potwierdzone przez c. k. polityczną władzę powiatową.

Art. V.

Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem wyda instrukcyę, w której oznaczy skład komisyj egzaminacyjnych, ich siedzibę, czas kiedy się zbierać mają, przyjmowanie zgłoszeń kandydatów i wszystkie

bliższe szczegóły co do przypuszczania do egzaminu, co do przedmiotów egzaminu, co do egzaminowania, klasyfikowania i wydawania świadectw.

Art. VI.

Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem może w uwzględnieniu szczególnych okoliczności uwolnić od zdawania egzaminu osoby, które za zdolne do pełnienia obowiązków pisarza gminnego, uzna.

Art. VII.

Kto z powodu czynów karygodnych, wykluczonym jest od obieralności do Rady gminnej, nie może być pisarzem gminnym.

Art. VIII.

W razie, jeżeli nieudolność lub nieprawidłowe postępowanie pisarza gminnego, pociąga za sobą szkodliwe dla gminy następstwa, należy postąpić w myśl §. 102. a względnie 107. u. g.

Art. IX.

O każdej zmianie w osobie pisarza gminnego, powinna Zwierzchność gminna Wydziałowi powiatowemu, przy załączeniu odpisu, powziętej przez Radę gminną uchwały, w 14 dniach donieść i świadectwa jego uzdolnienia, życia nienagannego, oraz dotychczasowego zatrudnienia przedłożyć i przystem podać jakie Rada gminna wynagrodzenie mu przyznała.

Art. 10.

Za zezwoleniem Wydziału powiatowego w porozumieniu z polityczną władzą powiatową wydanem, może pisarz gminny pełnić urząd pisarski w kilku gminach, należących do tego samego powiatu.

Art. XI.

Osoby, pełniące już obecnie urząd pisarzy gminnych, mogą być pozostawione i nadal na swoich posadach lub inne posady pisarskie uzyskać, winny jednak do dwóch lat, od wejścia w życie niniejszej ustawy, złożyć dowód uzyskanego świadectwa uzdolnienia albo uwolnienia od egzaminu. (Art. II. i VI.)

Art. XII.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w sześć miesięcy po jej ogłoszeniu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Art. XIII.

Wykonanie tej ustawy poruczam mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.